

Advies

over

Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) vanuit
het facet ruimtelijke economie

Brussel, 16 januari 2013

Advies op eigen initiatief over Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) vanuit het facet ruimtelijke economie
Decretale opdracht: SERV-decreet 7 mei 2004 art. 20 (SAR-functie)

Goedkeuring dagelijks bestuur SERV: 19 december 2012
Goedkeuring raad: 16 januari 2013

De heer Phillippe Muyters
Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke
Ordering en Sport
Koning Albert II-laan 19 bus 11 Phoenixgebouw

1210 Brussel
België

contactpersoon
Alfons Roebben
aroebben@serv.be

ons kenmerk
SERV_BR_20130116_Advies_BRV_AR

Brussel
16 januari 2013

Wim Knaepen
wknaepen@serv.be

Advies Groenboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) vanuit een ruimtelijke economische invalshoek

Mijnheer de minister,

In zijn brief dd. 6 juni 2012 heeft de SERV aangekondigd dat hij in zijn advisering over het Groenboek BRV twee adviezen zal uitbrengen, in lijn met zijn functie als strategische adviesraad: enerzijds het voorliggende advies over het facet "ruimtelijke economie", anderzijds een advies over het ruimtelijk beleidskader voor energie.

De aanbevelingen voor beleidsstrategieën zijn geformuleerd vanuit een realisatiegerichte focus.

Hierbij wordt onder meer aandacht besteed aan een gebiedsgerichte aanpak, flexibiliteit in het hanteren van ijzeren voorraden en de aanslepende problematiek van zonevreemde bedrijven.

De SERV kijkt met belangstelling uit naar de wijze waarop de aanbevelingen van de sociale partners naar de volgende fase, het witboek, meegenomen worden.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Ann Vermorgen
voorzitter

Bijlage: advies

INHOUD

Krachtlijnen van het advies	6
Situering	8
Advies.....	9
1. Focus.....	9
2. Algemene beschouwingen	9
2.1. Afstemming en Coherentie	9
2.2. Budgettaire duidelijkheid	10
3. Specifieke beschouwingen.....	10
3.1. Rechtszekerheid versus flexibiliteit.....	10
3.2. Heldere probleemstelling en grondige onderbouwing vereist.....	10
3.3. Gebiedsgerichte aanpak	11
3.4. Flexibiliteit van ijzeren voorraden	12
3.5. Problematiek zonevremde bedrijven	13
3.6. Economie in de rurale context - sociaal economisch invalshoek landbouw	14
3.7. Lokale economische dynamiek en potenties	15
3.8. Partnerschapsmodel	15
3.9. Bedenkingen bij ontwikkeling van Metropolitane gedachte in de praktijk	15

Krachtlijnen van het advies

Dit advies bevat de aandachtspunten van de sociale partners bij de ontwikkeling van het groenboek naar het witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) vanuit een ruimtelijk-economische invalshoek.

De SERV formuleert zijn aanbevelingen voor beleidsstrategieën vanuit een realisatie-gerichte focus.

Onder de algemene beschouwingen vraagt de SERV bij de uitwerking van het BRV aandacht voor afstemming en coherentie met andere beleidsplannen. Tevens wordt de aandacht gevestigd op de budgettaire duidelijkheid als kritieke succesfactor voor het succesvolle verloop van het BRV.

Daarnaast heeft de SERV ook een aantal specifieke bemerkingen geformuleerd:

1. Rechtszekerheid versus flexibiliteit

De SERV vraagt dat de gecombineerde aanbevelingen van beide commissies Berx en Sauwens alsook de eigen aanbevelingen terzake centraal blijven staan in de uitwerking van het BRV.

2. Heldere probleemstelling en grondige onderbouwing vereist

Naast het raamwerk om ruimte behoefteramingen in kaart te brengen is ook een maatschappelijke kosten- baten analyse nodig om de positieve en negatieve gevolgen van de verschillende ontwikkelingen in de maatschappij te inventariseren en af te wegen in functie van de ruimte behoevende sectoren.

3. Gebiedsgerichte aanpak

Volgens de SERV dringt een gebiedsgerichte benadering zich op. Hiertoe dienen partnerschappen verder uitgediept te worden om uitvoeringsgerichte planning mogelijk te maken. Hierbij zitten bestemming, inrichting en beheer in één gebiedsgericht proces samen gebundeld. Een dergelijk proces veronderstelt dat verschillende betrokken bestuursniveaus samenwerken in een transparant samenwerkingsprotocol.

4. Flexibiliteit van ijzeren voorraden

Centraal staat dat de ijzeren voorraad aanwezig is in overeenstemming met de ruimtelijk- economische kenmerken van het betrokken gebied waarbij de flexibiliteit in de aanwending ervan gewaarborgd is.

Daarbij pleit de SERV voor de uitbouw van een kwalitatieve database en een efficiënt beheer- en monitoringsysteem. Het databasesysteem moet er tevens op gericht zijn het IJzeren Voorraadsysteem in kaart te brengen. De strategische doelstelling hiervan is om het aantal effectief bruikbare bedrijventerreinen in lijn te brengen met de doelstellingen van Pact2020.

5. Problematiek zonevreemde bedrijven

Het BRV zal volgens de SERV vernieuwde oplossingen moeten aanreiken om binnen de geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak de mogelijkheid te voorzien om maatwerk te leveren voor de gebiedsspecifieke problemen die zich stellen en/of kansen die zich aandienen.

6. Economie in de rurale context - sociaal economisch invalshoek landbouw

Hier wordt de aandacht gevestigd op de dubbele rol van de landbouwsector producent van voedsel en medebeheerder van open ruimte. De toekomstige uitdaging zal erin bestaan om deze meervoudige rol te integreren in het planologisch verhaal zonder het agrarisch gebied te herleiden tot een planologische reserve of restgebied voor andere ontwikkelingen.

7. Lokale economische dynamiek en potenties

De huidige afbakening van de economische structuur laat in een aantal gevallen te weinig ruimte om flexibel in te spelen op een aantal economische potenties. De SERV vraagt om te bekijken of er mogelijkheden zijn om meer in te spelen op de lokale economische dynamiek. Tegelijkertijd moet men erover waken dat de problemen waar het buitengebied vandaag mee te kampen heeft (versnippering, gronddruk,...) niet nog versterkt worden en afgestemd zijn met mensenmaat en een veerkrachtige ruimte.

8. Partnerschapsmodel

De hertekende subsidiariteit en taakverdelingen tussen de verschillende beleidsniveaus heeft invloed op het recent ontwikkelde partnerschapsmodel en dient aangepast te worden aan de hertekende taakverdeling tussen de bestuursniveaus.

9. Bedenkingen bij ontwikkeling van metropolitane gedachte in de praktijk

Het groenboek gaat uit van de wensgedachte dat de metropolitane- ruimte zou functioneren als één geïntegreerd economisch netwerk binnen één stedelijk gebied, dat bestuurlijk slagvaardig genoeg is om alle potenties te benutten.

De netwerk- gedachte kan echter slechts realistisch vorm krijgen wanneer hiervoor ook de nodige infrastructuurwerken gerealiseerd worden. De SERV dringt terzake aan op een infrastructureel behoefteplan met bijhorende financiële budgettering teneinde de ambities van het BRV op haar realiteitswaarde te kunnen toetsen.

Situering

Het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) wordt de opvolger van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV), dat sinds 1997 de leidraad is voor het ruimtelijke beleid in Vlaanderen.

In zijn brief dd. 6 juni 2012 aan Vlaams minister Philippe Muyters heeft de SERV de focus die hij wenst aan te houden in zijn advisering over het Groenboek BRV duidelijk gemaakt. De SERV zal twee adviezen uitbrengen, in lijn met zijn functie als strategische adviesraad en vanuit een 'realisatiegerichte' ingesteldheid:

- Enerzijds het voorliggende advies over het facet "ruimtelijke economie";
- Anderzijds een advies over het ruimtelijk beleidskader voor energie.

De SERV beoogt hiermee de aandachtspunten van de sociale partners duidelijk te stellen in het perspectief van de ontwikkeling van het Witboek BRV.

Advies

1. Focus

Wat betreft de globale beoordeling van het BRV, het vooropgezette proces, het beleidsplan als zodanig alsook de uitvoering en realisatie van het BRV sluit de SERV zich aan bij gemeenschappelijk advies van de SARO, Minaraad, MORA, SALV, SARC, SARIV, Vlaamse Woonraad, Vlabest en VRWI over het groenboek BRV en de bijhorende nota aan de Vlaamse regering.

Vermelde themata komen in dit advies dan ook niet aan bod. Hierbij formuleert de SERV zijn aanbevelingen vanuit de invalshoek van ruimtelijke economie.

2. Algemene beschouwingen

2.1. Afstemming en Coherentie

Een nieuw ruimtelijk beleidsplan ontwikkelt zich niet in een beleidsvacuüm en start nooit van een wit blad. De SERV verwacht in het witboek uitdieping van de vele raakvlakken van sectoren en beleidsdomeinen om wederzijdse afstemming met andere beleidsplannen mogelijk te maken.

In de steeds meer sectorale wetgeving wordt vanuit vele beleidsdomeinen aanspraak gemaakt op de ruimte in Vlaanderen. Veel van deze sectorale ruimteclaims krijgen directe doorwerking zonder omzetting in ruimtelijke bestemmingsplannen, anderen dan weer niet. De SERV suggereert om op niveau van het witboek deze ruimte-claims en ruimte behoefteramingen af te toetsen m.h.o. selectie van richtinggevende elementen die bruikbaar zijn in het opstellen van een draaiboek om de verschillende bestaande sectorale plannen op elkaar af te stemmen.

In dit kader suggereert de SERV dan ook om een vergelijkende oefening te maken en ruimte behoefteramingen gekoppeld aan de doelstellingen van het Pact 2020, Mobiliteitsplan, het Nieuwe Industriële Beleid, het Stedenbeleid, Woonbeleid,... zowel kwalitatief als kwantitatief in kaart te brengen.

In een realisatiegericht BRV is de mate van coherentie met andere beleidsstrategieën en plannen uit andere beleidsdomeinen erg belangrijk. Met coherentie wordt bedoeld dat het planmodel en de inhoudelijke keuzes logisch aan mekaar hangen en toelaten een geïntegreerd beleid te voeren. In deze context merkt de SERV op dat de mate van coherentie met de lopende processen in het kader van de 'Interne Staatshervorming' het beheer van het planproces beïnvloeden.

Teneinde het realisatiegericht karakter van het BRV te vrijwaren, is het belangrijk om in een vroeg stadium duidelijk te maken welke de intenties zijn met betrekking tot de beleidscontinuïteit in de overgang van de uitvoering van het RSV naar de uitvoering van het BRV.

Tenslotte is aftoetsen van de ruimtelijke invulling van de grensgebieden in overleg met de buren (landen en gewesten) een wederzijds voordeel.

2.2. Budgettaire duidelijkheid

De SERV vraagt om in een vroeg stadium van planontwikkeling reeds rekening te houden met de ingeschatte financiële impact van de vooropgestelde doelstellingen op het beschikbare budget. De budgettaire realiteit bepaalt in grote mate de verdere invulling en ontwikkeling van het Beleidsplan Ruimte. Zicht op de financiële middelen is derhalve een kritieke succesfactor voor het succesvolle verloop van het BRV. De SERV is ervan overtuigd dat enkel met dergelijke gegevens het mogelijk is om tussentijdse beslissingen te nemen in een lange termijnplanning.

3. Specifieke beschouwingen

3.1. Rechtszekerheid versus flexibiliteit

Strategisch én realisatiegericht plannen van economisch ruimtegebruik situeert zich vandaag in het spanningsveld tussen flexibiliteit, betrouwbaarheid en rechtszekerheid. Voor zowel publieke als private investeerders is het vandaag nog steeds moeilijk om binnen een redelijke termijn belangrijke investeringsprojecten te realiseren.

De Commissie Investeringsprojecten ('Commissie Berx') en de Commissie ad hoc Versnelling Maatschappelijk Belangrijke Investeringsprojecten of ('Commissie Sauwens') doen hiertoe een aantal belangrijke aanbevelingen.

De SERV vraagt dat bij de verdere ontwikkeling van het BRV de gecombineerde aanbevelingen van beide commissies en de eigen aanbevelingen terzake¹, centraal blijven staan in de uitwerking van het BRV.

3.2. Heldere probleemstelling en grondige onderbouwing vereist

De SERV vindt dat een beleidsvisie steeds dient te vertrekken van een heldere probleemstelling die op een gefundeerde wijze wordt onderbouwd. Verwijzingen naar dergelijke onderbouwingen mogen in het witboek niet ontbreken.

Demografische ontwikkelingen en sociale veranderingen beïnvloeden maatschappelijke processen die op hun beurt ruimtelijke consequenties hebben. Naast het raamwerk om ruimte behoeften in kaart te brengen is ook een maatschappelijke kosten-baten analyse nodig. Hierdoor kunnen de verschillende ontwikkelingen in de maatschappij geïnventariseerd worden en de positieve en negatieve gevolgen ervan op de

¹ SERV. Advies Versnelling investeringsprojecten. Brussel, 26 mei 2010

ruimte afgewogen worden in functie van de ruimte behoevende sectoren. Het meenemen van maatschappelijke processen die aan de basis liggen van de ruimtelijke structuur verhoogt de robuustheid van het planproces.

De SERV is van oordeel dat bij opwaardering van brownfields en de inplanting van greenfields moet uitgegaan worden van de principiële fundamenteën van duurzame bedrijventerreinen; een geïntegreerd en duurzaam planningsproces, zorgvuldig ruimtegebruik, synergieën en interbedrijfssamenwerking, organisch en multidisciplinair park management.

3.3. Gebiedsgerichte aanpak

Kapitaal en arbeid worden steeds meer mobieler. Deze evolutie, met een groot 'footloose'- gehalte, impliceert dat de kwaliteit van de infrastructuur in het gebied waarin een economische cluster zich kan ontwikkelen, van een hoog kwalitatief gehalte moet zijn om bedrijven aan te trekken en lange tijd vast te houden. Bij hoge kwaliteit van de omgeving, blijft, naast kennis en technologie, de locatie een belangrijke factor.

In deze toekomstvisie is de huidige indeling van lokale en bovenlokale bedrijventerreinen moeilijk hanteerbaar. De SERV heeft in zijn advies over de procesnota ruimtelijke economie² erop gewezen dat vanuit ruimtelijk-economische invalshoek het verzorgingsgebied een moeilijk hanteerbaar criterium is om lokale van regionale bedrijventerreinen te onderscheiden: kleine bedrijven die gelokaliseerd worden op een lokaal bedrijventerrein kunnen internationaal veel actiever zijn (ruimer verzorgingsgebied) dan bedrijven die omwille van hun schaal alleen op een regionaal bedrijventerrein thuishoren. De SERV dringt nogmaals aan op creatieve oplossingen waarbij regionale en lokale bedrijventerreinen kunnen gecombineerd of geïntegreerd worden. Alleszins moet bij de inplanting van bedrijven op een bedrijventerrein, lokaal of regionaal, rekening gehouden worden met het schaalniveau van de inplanting in relatie met de kenmerken van de omgeving (de inplanting moet aansluiten op en passen in de omgeving) en de impact op de mobiliteit.

Volgens de SERV dringt een gebiedsgerichte benadering zich op. Hiertoe dienen partnerschappen verder uitgediept te worden om uitvoeringsgerichte planning mogelijk te maken. Hierbij zitten bestemming, inrichting en beheer in één gebiedsgericht proces samen gebundeld. Een dergelijk proces veronderstelt dat verschillende betrokken bestuursniveaus samenwerken in een transparant samenwerkingsprotocol.

Het is belangrijk dat een behoefteraming van economische ruimte gebruik maakt van een wetenschappelijk onderbouwde methode die gebiedsgericht vertrekt vanuit het sub-regionale niveau. Op die manier kunnen de planningsinspanningen op de lange termijnvraag naar bedrijventerreinen beter afgestemd worden. Zodanig kunnen eigen subregionale ruimtelijk-economische kenmerken en dynamiek worden meegenomen. Het vooralsnog gehanteerde provinciaal niveau stemt wat betreft behoefteramingen van economische ruimte, niet meer overeen met de ondertussen gewijzigde behoefte van bedrijfshuisvesting.

² 13 april 2011, pg. 23-24

De sub-regio, over de administratieve grenzen van een gemeente of provincie heen, komt als geografisch entiteit beter overeen met de reële noden van bedrijvigheid in een bepaald gebied.

Voor de invulling van het gebiedsgerichte economisch beleid ziet de SERV een belangrijke rol weggelegd voor de SERR/RESOC. Reeds in zijn advies van 10 september 2003 heeft de SERV aangegeven dat de RESOC's door het Vlaamse niveau moeten geconsulteerd worden over alle sociaaleconomische dossiers met een belangrijke sociaaleconomische weerslag. Inzake advies ziet de SERV hoe dan ook een belangrijke rol voor de RESOC's weggelegd over dossiers met belangrijke sociaaleconomische impact voor de streek. Dit geldt zowel voor het Vlaamse als het provinciale beleid. In deze optiek zou het duidelijker zijn moest het sub- regionaal overleg benoemd worden, nl. SERR/RESOC.

De SERV stelt voor om voor de belangrijkste economische structuren strategische ruimtes in te richten in de betekenis van pagina 66 van het groenboek. Als voorbeeld van oplossing wordt verwezen naar de problematiek en polemiek rond de luchthaven van Zaventem.

Het groenboek schuift m.b.t. de ontwikkeling van de luchthaven van Zaventem de keuzemogelijkheid naar voor: ofwel vergroten van de capaciteit van de luchthaven ofwel inzetten op een verbeterde connectie met andere buitenlandse luchthavens.

Het kan volgens de SERV niet de bedoeling zijn om te kiezen tussen beide voorkeuren en de andere uit te sluiten. De SERV vindt het aangewezen om in te zetten op de optimalisatie van beide opties. Echter wel met de bedenking dat een luchthaven van internationale allure noodzakelijk is om de Metropool Vlaanderen te laten ontwikkelen. De SERV stelt voor om van het luchthavengebied een strategische ruimte te maken in de betekenis van pagina 66 van het groenboek.

3.4. Flexibiliteit van ijzeren voorraden

Uitgaande van de ruimtelijk- economische kenmerken van een subregio zullen bepaalde zones uiteraard beter geschikt zijn voor bepaalde economische activiteiten dan andere zones binnen hetzelfde gebied. Dit mag echter geen keurslijf worden dat bepaalde ontwikkelingen in deze zones tegengaat.

Centraal dient te staan dat de ijzeren voorraad aanwezig is in overeenstemming met de ruimtelijk- economische kenmerken van het betrokken gebied waarbij de flexibiliteit in de aanwending ervan gewaarborgd is.

Daarbij pleit de SERV voor de uitbouw van een kwalitatieve database en een efficiënt beheer- en monitoringsysteem. In de eerste plaats dient er een kwalitatieve database uitgebouwd te worden, gericht op het volledige bedrijfshuisvestingsbeleid (inclusief private sector). In de tweede plaats dient de kwalitatieve database op een efficiënte wijze te worden beheerd en ge- update hetgeen impliceert dat doorheen het voortgangsproces van een bedrijventerrein een permanente, accurate en gedetailleerde gegevens- en registratiestroom wordt georganiseerd, zodat onder meer zicht wordt gekregen op de programmatie van de planningsinitiatieven van de verschillende niveaus, de toekomstige ontwikkelingsfase en de stand van zaken van de bestemde maar nog niet ontwikkelde bedrijventerreinen en tenslotte de vermarktingsfase. Slechts

op die wijze kan worden nagegaan in hoeverre de taakstelling wordt bereikt en in hoeverre er een ijzeren voorraad beschikbaar is. Het databasesysteem moet er m.a.w. tevens op gericht zijn het IJzeren Voorraadsysteem in kaart te brengen. De strategische doelstelling hiervan is om het aantal effectief bruikbare bedrijventerreinen in lijn te brengen met de doelstellingen van Pact 2020³.

Al geruime tijd pleit de SERV om de *bestaande* bedrijfsterreinen zo optimaal mogelijk te gebruiken en aan inbreiding te doen vooraleer nieuwe open ruimte aan te snijden voor economische activiteiten. Ook onder het BRV moeten de zogeheten activerings-teams hun werk kunnen verderzetten en op onderbenutte terreinen niet-gebruikte gronden en leegstand van gebouwen beschikbaar maken voor (her)gebruik.

3.5. Problematiek zonevreemde bedrijven

Bij het herschikken en herinrichten van de ruimte wordt de problematiek van zonevreemde bedrijven opnieuw scherp gesteld. De gebiedsspecifieke benadering die de SERV voorstaat, impliceert in dit kader onder meer dat wordt rekening gehouden met bedrijvigheid in verwevenheid.

De SERV stelt vast dat de techniek van verweving actueel ter discussie staat en dat in de praktijk slechts een klein gedeelte van de problematiek van de zonevreemde bedrijven opgelost geraakt.

De SERV stelt voor om oplossingen uit te werken die vertrekken vanuit de sociaal-economische dimensie van het probleem zoals gesuggereerd in de studie die een analyse en kwantificering van de zonevreemde economie⁴ maakt op Vlaams niveau. Doelstellingen zoals o.a. vermijden van verdringing of hinder, ongewenste mobiliteitseffecten, landschappelijke verrommeling, blijven onverkort geldig.

Een actualisatie van de studies die de problematiek in al haar facetten schetsen moet toelaten om een ruimer kader van flankerend beleid voor her- lokalisatie uit te werken. De beoordeling van de ontwikkelings- en uitbreidingsmogelijkheden van bestaande bedrijven buiten bedrijventerreinen is hierin inbegrepen.

Bij een toetsing aan het bestaande oplossingskader⁵ is het duidelijk dat de problematiek van zonevreemde gebouwen, inrichtingen en activiteiten ruimer is dan de benadering die tot nu toe gehanteerd wordt. Slechts een gedeelte van de zonevreemde bedrijven krijgen een oplossing. Alle types van economische activiteiten kunnen potentieel zonevreemd zijn, afhankelijk van hun situatie. Tevens kan zonevreemdheid voorkomen

³ Pact 2020 doelstelling 5 : In Vlaanderen zullen er belangrijke planningsinspanningen moeten gebeuren om de lange termijnvraag naar bedrijventerreinen te kunnen invullen. De ruimte die hiervoor nodig is, zal wetenschappelijk bepaald worden in het kader van het [...]. Een economisch activeringsbeleid en de filosofie van de ijzeren voorraad dienen tegen 2020 het aantal effectief bruikbare bedrijventerreinen te verhogen tot minimaal 95% van het totaal aantal bestemde bedrijventerreinen.

⁴ Analyse en kwantificering van de zonevreemde economie en een insteek voor oplossingen, Strategisch Plan Ruimtelijke Economie , CABUS, Peter, & Wim VANHAVERBEKE, Academia Press, Gent – Brussel, 2001

⁵ Hoorzitting VP 4 mei 2002, Voorstel van decreet houdende wijziging van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening en van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening gecoördineerd op 22 oktober 1996.

in alle types van gewestplanbestemmingen. Het is bijgevolg onontbeerlijk voor alle vergunde zonevreemde bedrijvigheid een structurele en werkbare oplossing aan te reiken (ook voor de potentieel zonevreemde bedrijven) uitgaande van het gegeven dat herlokalisatie in heel wat gevallen financieel niet haalbaar is op korte of middellange termijn. Bovendien impliceert herlokalisatie de aanwezigheid van adequate en voldoende alternatieven, die niet altijd in voldoende mate voorhanden zijn.

Het BRV zal volgens de SERV vernieuwde oplossingen moeten aanreiken om binnen de geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak de mogelijkheid te voorzien om maatwerk te leveren voor de gebiedsspecifieke problemen die zich stellen en/of kansen die zich aandienen.

3.6. Economie in de rurale context - sociaal economisch invalshoek landbouw

De dubbele rol van de landbouwsector verdient méér aandacht van de beleidsmakers wegens haar unieke sociaal- economisch positie.

De SERV onderstreept dat de landbouwsector enerzijds onderdeel uitmaakt van het economische productieproces in Vlaanderen (waarbij grond een belangrijke productiefactor is) en anderzijds ook een belangrijke maatschappelijke rol speelt als beheerder van open ruimte. Een vitale concurrerende landbouwsector vormt immers een essentieel onderdeel van een leefbaar platteland.

De toekomstige uitdaging zal erin bestaan om deze meervoudige rol van landbouw meer te integreren in het planologisch verhaal zonder het agrarisch gebied te herleiden tot een planologische reserve of restgebied voor andere ontwikkelingen.

In die zin heeft de landbouwsector nood aan 'kwaliteitsvol' landbouwgebied met goed ingerichte, maar ook rechtszekere zones of gebieden waar het accent ligt op de hoofdfunctie: met name voedselproductie. Anderzijds moet geïnvesteerd worden in vernieuwde innovatieve en verbeterde bedrijfsmodellen die aangepast zijn aan de multifunctionele rol van landbouw in het verstedelijkte en sterk versnipperde Vlaanderen.

De agrarische bedrijfsgebouwen zijn historisch en functioneel onlosmakelijk verbonden met de agrarische structuur. Het BRV zal oog moeten hebben voor de inplanting van bedrijfsgebouwen voor een meer intensieve landbouw (veehouderij/glastuinbouw). Onder het RSV verloopt dat vaak problematisch. Ook hier speelt het gegeven dat de landbouwers wonen en werken in de open ruimte maar dat bedrijfsgebouwen op vele plaatsten omwille van landschappelijke redenen geweerd worden in dezelfde open ruimte. Daarnaast krijgen bedrijven die omwille van historische redenen gevestigd zijn in de dorpskom het moeilijk omwille van de 'hinderproblematiek'. De SERV kijkt uit naar de initiatieven die in het kader van het BRV genomen zullen worden om deze problematieken op te lossen zonder echter afbreuk te doen aan de vooropgestelde krachtlijnen inzake 'mensenmaat' en 'veerkrachtige omgeving'.

Het groenboek stelt dat de landbouwsector zich zal moeten aanpassen aan het 'kleinschalige' Vlaanderen terwijl schaalvergroting een wereldtrend is waaraan de Vlaamse landbouwsector zich niet kan en mag onttrekken om concurrentieel te blijven. Daarnaast biedt het sterk verstedelijkte Vlaanderen ook troeven voor een aantal verbredingsactiviteiten zoals: hoeve- en ruraal toerisme, thuisverwerking, zorgboerderijen,

natuur en landschapsbeheer. Voor de landbouwsector blijven dit echter nevenactiviteiten, ook in de toekomst.

3.7. Lokale economische dynamiek en potenties

De huidige afbakening van de economische structuur laat in een aantal gevallen te weinig ruimte om flexibel in te spelen op een aantal economische potenties. De SERV vraagt om in het kader van de ontwikkeling van het BRV te bekijken of er mogelijkheden zijn om meer in te spelen op de lokale economische dynamiek. Tegelijkertijd moet men erover waken dat de problemen waar het buitengebied vandaag mee te kampen heeft (versnippering, gronddruk,...) niet nog versterkt worden en afgestemd zijn met mensenmaat en een veerkrachtige ruimte.

3.8. Partnerschapsmodel

De hertekende subsidiariteit en taakverdelingen tussen de verschillende beleidsniveaus heeft invloed op het recent ontwikkelde partnerschapsmodel.

In het advies over het decreet ruimtelijke economie pleit de SERV voor een integrale aanpak van het ruimtelijke economisch beleid en om het partnerschapsmodel te verankeren in het decreet. De achterliggende boodschap is dat het afwegen en toewijzen van sectorale behoeften best op een gestructureerde en gelijkwaardige manier gebeurt. De format van het model dient dan ook niet te veranderen volgens de SERV. De invulling ervan daarentegen dient aangepast te worden aan een hertekende taakverdeling tussen de bestuursniveaus.

3.9. Bedenkingen bij ontwikkeling van Metropolitane gedachte in de praktijk

Volgens de SERV dient het metropolitane uitgangspunt van het BRV meer onderbouwd te worden. Thans gaat het groenboek uit van de wensgedachte dat de metropolitane ruimte zou functioneren als één geïntegreerd economisch netwerk binnen één stedelijk gebied, dat bestuurlijk slagvaardig genoeg is om alle potenties te benutten.

De metropolitane gedachte ontwikkelen in de praktijk kan enkel wanneer de Vlaamse steden een hecht netwerk vormen van elkaar versterkende en samenwerkende kernen. Dergelijke vorm van samenwerken houdt in dat er over de verschillende administratieve grenzen heen (gemeenten, provincies, arrondissementen) een gezamenlijk ruimtelijk beleid gevoerd wordt. Ook in de grensgebieden, waar vandaag het ruimtelijk beleid stopt aan de grens (Vlaanderen – Brussel / Euregio gedachte zonder RO-beleid) zal een volledig nieuw beleid gestalte moeten krijgen.

De netwerkgedachte kan volgens de SERV slechts realistisch vorm krijgen wanneer hiervoor ook de nodige infrastructuurwerken gerealiseerd worden. De SERV dringt ter

zake aan op een infrastructureel behoefteplan met bijhorende financiële budgettering teneinde de ambities van het BRV op haar realiteitswaarde te kunnen toetsen.

Anderzijds past de startnota 'Winkelen in Vlaanderen' (23/07/2010) die vertrekt vanuit de gedachte dat een kernversterkend beleid, ontwikkelingen gebundeld in kernen van steden en gemeenten, volledig binnen de gedachte van een metropool op mensenschaal.